

NYNÄSHAMNS NATURSKOLAS VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2021

INLEDNING

Nynäshamns Naturskola startade sin verksamhet 1988 och lokalerna ligger ute på Sjöudden vid sjön Muskan i Ösmo. Naturskolan tar emot barn/elever från 5 års ålder upp till 15 år från hela Nynäshamns kommun. Naturskola är inte en plats utan ett arbetssätt som bygger på utomhusbaserat lärande. Skolklasserna har en naturskoledag per läsår. Då bedrivs det ett undersökande arbetssätt kring ett tema. Inför varje naturskoledag förbereds klassen av sin lärare, därpå sker efterarbete på hemskolan. Varje årskurs har sitt eget tema t.ex., småkryp och biologisk mångfald, däggdjurens sinnen, forntida teknik, elden och teknik och hållbar framtid. *Genom att på ett tidigt stadium vara ute mycket i naturen grundläggs en känsla för naturen. Det i sin tur ger en grund att vilja värna vår natur och förstå våra miljöproblem.*

Nynäshamns Naturskolas hus på Sjöudden i Ösmo i Nynäshamns kommun.

ANSTÄLLDA

Under året var Robert Lättman-Masch anställd 100 % som naturskoleföreståndare för Naturskolan. Ylva Skilberg har varit anställd 100 % som naturskolelärare. Under 2021 har Naturskolan varit en resurs inom Barn- och utbildningsförvaltningen och legat organiserad under skolchefen.

Robert Lättman-Masch

Praktik, elevpraktik och arbetsträning

Under året har en person arbetstränat/praktiserat på Naturskolan och inom Lärmiljöutveckling. En gymnasieelev har praktiserat (APL) på Naturskolan under vårterminen.

Ylva Skilberg

KLASSER

Klasserna kommer till Naturskolan en gång per läsår. Antalet syns nedan.
[Till fotoalbum.](#)

Tid	Antal klasser/grupper	Antal elever/barn
Vårtermin 2021	48 st	Ca 1200
Hösttermin 2021	58 st	Ca 1450
Totalt	106 st	Ca 2650

Följande teman gällde för de olika årskurserna under läsåret:

5 år	Småkryp på land
F-klass	Haren
Åk 1	Småkryp och biologisk mångfald
Åk 2	Däggdjurens sinnen
Åk 3	Forntida teknik
Åk 4	Samarbete, matematik och problemlösning
Åk 5	Elden
Åk 6	Teknik och hållbar framtid
Åk 8	De globala målen
Åk 9	Kvävets väg genom en våtmark
Binomen	De enkla maskinerna, mossor och lavar
Grundsär 1-6	Forntida teknik
Gymnasiesär	Sinnena

Skogsharen är ett viktigt inslag i det nya temat : Haren för förskoleklass.

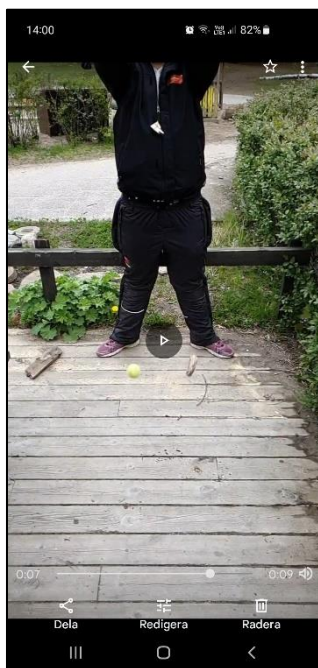
Elever i årskurs i åk 8 reser ett vind- och regnskydd i skogen under temat: Globala målen. Detta tema är nytt och det är första gången åk 8 har möjlighet att ha en dag med Naturskolan.

KURSER

Kurser/föreläsningar/workshops som arrangerats av Nynäshamns Naturskola under året.

Vårtermin 2021				Hösttermin 2021			
Kurs	Kurs-längd timmar	Faktisk tid timmar	Antal deltagare	Kurs	Kurs-längd timmar	Faktisk tid	Antal deltagare
Att lära in SFI ute. Utbildning för SFI-lärare i Nynäshamn	2,5	6	5	Workshop om Alhagens våtmark och reningsprocessen, Miljöpartiet	2,5	6	10
Leka och lära naturvetenskap och teknik, utbildning förskola	2,5	6	20	Guidning Alhagens våtmark om reningsprocessen och Naturskolan, Svenska Turistföreningen	1,5	4	17
Leka och lära naturvetenskap och teknik, utbildning förskola	2,5	6	20	Utbildning för fritids, uteaktiviteter Vanstaskolan och Tallbackaskolan	2	5	17
Leka och lära naturvetenskap och teknik, utbildning förskola	2,5	6	20	Föreläsning och uteaktiviteter för kommunens ekonomiavdelning	1,5	3	16
Leka och lära naturvetenskap och teknik, utbildning förskola	2,5	6	20	Kommungemensam föreläsning om Grön Flagg	1	4	200
				Workshop och föreläsning inom EU-projektet Special friends	3	6	13
Totalt VT	2 dgr	5 dgr	85	Totalt HT	1,7 dgr	3 dgr	273
Totalt 2021	Ca 3,5 dagar (= ca 8 dagar faktisk tid) och 358 deltagare						

Kommentar: 6 timmar är heldag. Heldagskurser ges kl 9-12 och kl 13-16 med lunch däremellan. Med **faktisk tid** menas kurs inklusive förberedelser, planering och resa. I förberedelser ingår korrespondens inför kursen t.ex. offert. I planering ingår att skapa kursupplägget, i vissa fall att skapa en Power Point eller annan presentation, dokumentation eller annat kursmaterial.

Utbildning för förskolor i Haninge i maj. Här släpps två föremål med olika vikt och filmas i slow motion. Vilken slår i marken först? Gravitationen är fascinerande.

Föreläsning och workshop i Alhagens våtmark i september. Foto: Leif Branting

Guidning i Alhagens våtmark i november för STF. Dag om avloppshantering, kemi och biologisk mångfald.

Upplagt för kurs i NO och teknik på förskolan.

UTVECKLING AV TEMAN, LÄROMEDEL OCH KURSER

Leka och lära naturvetenskap och teknik ute

Nynäshamns Naturskola har skrivit boken *Leka och lära naturvetenskap och teknik ute* tillsammans med Naturskolan i Lund. Förskola och förskoleklass är målgrupp. Denna utomhuspedagogiska metodbok trycktes 2014 och reviderades 2020..

- Under 2020-2021 har översättning av boken till kinesiska pågått.

Övningar i bakfickan

En pocketbok med favoritövningar som inte kräver något material har skrivits av Upplandsstiftelsens Naturskola i samarbete med Falu och Nynäshamns Naturskola. Den släpptes 2013.

Att lära in matematik ute

2005 kom boken "*Att lära in matematik ute*", den första i serien *Att lära in ute*. Boken har även översatts och getts ut i Lettland under titeln "*Matematika Mezä*". Delar av boken finns också på ryska, estniska och finska. Boken har utgått.

2012 reviderades boken av Nynäshamns Naturskola, Upplandsstiftelsens Naturskola och Falu Naturskola. Resultatet blev en ny bok med 100 nya övningar: *Att lära in matematik ute* 2. Naturskolan får böcker som betalning från förlaget vilket innebär att dessa böcker kan ingå som kurslitteratur vid försäljning av Naturskolans kurser.

Leka och lära matematik ute, förskolan

2007 kom boken "*Leka och lära matematik ute*". Nynäshamn Naturskola har skrivit boken tillsammans med Upplandsstiftelsens Naturskola, Falu Naturskola och två utomhuspedagoger från Uppsala resp Öland. Boken har översatts och getts ut på danska, engelska, japanska och koreanska.

Att lära in svenska ute

Nynäshamns Naturskola har tillsammans med utomhuspedagoger från Älvkarleby, Uddevalla, Skärholmen, Södertälje och Lund skrivit boken "*Att lära in svenska ute*". Boken släpptes i oktober 2010 och reviderades 2016.

Att lära in SFI ute

Med utgångspunkt från *Att lära in svenska ute* anpassad för SFI släpptes 2019 *Att lära in SFI ute*.

Att lära in ute året runt

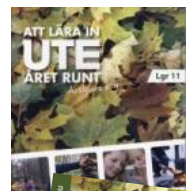
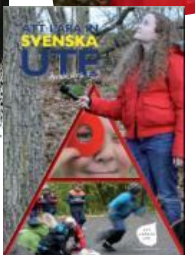
Nynäshamns Naturskolas egen bok "*Att lära in ute året runt*" som släpptes 2008 har använts som obligatoriskt läromedel inom olika kurser på flera lärarhögskolor i Sverige däribland Stockholms Universitet och högskolorna i Malmö, Halmstad, Umeå och Kalmar. Boken delades ut till samtliga lärare i Nynäshamns kommun när den släpptes 2008. Nya lärare får den reviderade boken från 2011.

I december 2014 trycktes den på ryska med hjälp av ideella krafter. Under 2017 blev boken på finska klar och släpptes i Finland.

- Ett av kapitlen i boken har översatts till kinesiska och har under 2020-2021 bearbetats för att ingå i en bok som ska släppas i Kina.

Outdoor Teaching

Förlaget som gör layout, trycker, lagrar och säljer böckerna heter Outdoor Teaching och ligger i Vimmerby. www.outdoorteaching.com

Två nya teman och en ny årskurs på Naturskolan

Under 2021 introducerades två nya teman på Naturskolan. Förskoleklassen har ett tema om harar och åk 8 har nu för första gången möjlighet att komma till Naturskolan och lära sig om de globala målen.

Globala målen för åk 8

Syftet med det nya temat är att eleverna ska känna till de globala målen, förstå att vi står inför en klimatkris som måste åtgärdas både på lokal som global nivå, att klimatförändringar påverkar oss alla och på flera olika nivåer, hur kommunen jobbar med frågorna i dagsläget, möjligheter som individ att påverka sin omgivning och utveckla nya vanor samt källkritik och vikten av vetenskap.

Globala målen. Aktivitet med möjlighet att fundera på vad vi kan göra på individnivå och lokal nivå.

Kort med föremål. Välj ut tio föremål ni behöver ta med er när ni flyr era hem på grund av en skogsbrand

50 bönburgare och en nötköttburgare i ett träd för att illustrera klimatpåverkan.

Minsta brickan får största brickan att falla, om vi tar det stegvis, t.ex. via delmål.

Haren för förskoleklass

I temat får skogsharen representera de svenska däggdjurens förmåga att anpassa sig till de olika årstiderna med exempel på olika strategier för att överleva. Skogsharen får också bli en representant för alla de djur som påverkas av klimatförändringarna. Hur går det för ett djur som har vit päls på vintern om det inte kommer någon snö? En stor del av innehållet handlar därför om kamouflage och fördelen med att smälta in i sin omgivning. Vi lyfter också varför det är så viktigt att ha kunskap om djuren i ett större perspektiv och vi pekar på mål 15 bland de 17 globala målen som handlar om att värna den biologiska mångfalden. För att kunna vara rädd om djuren och skydda dem behöver vi också ha kunskap om dem.

NATURSKOLAN INFORMERAR OM HÅLLBAR UTVECKLING

Varje elev som kommer till Nynäshamns Naturskola får en HUT-folder (HUT=Hållbar utveckling) i form av ett vikt A4-papper att ta hem till sina föräldrar. Syftet med HUT-foldern är att informera föräldrarna om att deras barn har varit på naturskolan och att fotografier finns på Naturskolans hemsida. Då kan föräldrar och barn samtala om vad som hänt under dagen. Eleverna får på detta sätt en möjlighet att **reflektera** vilket är en mycket viktig del av lärandeprocessen. Även föräldrarna kan på detta sätt lära sig nya saker om det aktuella ämnet.

Varje HUT-folder innehåller ett tema, ett nytt för varje år, med information om en viktig miljöfråga eller annat som har med hållbar utveckling att göra. Fokus ligger på vad eleverna och deras föräldrar kan göra för att **bidra till en hållbar utveckling**. HUT-foldern trycks i 2500 - 3000 ex och skrivs ut på Naturskolans skrivare. Om alla elever som får foldern, tar del av den genom att läsa den eller diskutera den med sina föräldrar och om alla föräldrar läser den innebär det att nästan **30% av Nynäshamns befolkning** får denna information. [Se HUT foldrar](#)

- Med 2021 års folder försökte vi uppmärksamma friluftslivets fördelar.

Teman för HUT-foldrarna hittills:

- Nynäshamns Naturskola	- Mat	- Ekosystemtjänster	- Biologisk mångfald
- Spara energi	- Varför Naturskola?	- Planetens gränser	- Fysisk aktivitet
- Miljömärkning	- Grön Flagg	- Mat och svinn	- Globala målen
- Vatten och avlopp	- Ekologiska fotavtryck	- Kläder	- Friluftsliv

LEARNING FOR FUTURE

Under våren 2020 beslutade skolornas rektorer att arbeta med de globala målen under rubriken **Learning for future** efter förslag från Naturskolan. Namnet har utgångspunkt i *Fridays for future*, men med detta namn trycker vi på lärandet i skolan och inte på skolstrejk. Tanken är att det ska vara **positiva handavtryck** där eleverna visar **handlingskraft** för att motverka de negativa ekologiska fotavtrycken som är för stora, särskilt i Sverige.

- Kontaktnätverket** inom Learning for future träffades fyra gånger (3 digitala, 1 fysisk) under året och Naturskolan har varit sammankallande. Syftet är att ta lärdom av och peppa varandra och sprida goda pedagogiska idéer.
- Under vårterminen utgjordes den **kommungemensamma föreläsningen** av en s.k. performance lecture med Johan Rockström under rubriken **Vår tid på jorden** som fanns tillgänglig på SVT Play.
- Under hösten genomfördes en kommungemensam föreläsning om Grön Flagg.

GRÖN FLAGG

Naturskolan finns som resurs för att informera och stimulera skolor och förskolor att arbeta med Grön Flagg. Det är Håll Sverige Rent som administrerar och utmärker skolor och förskolor i hela landet. Naturskolan informerar på nätverksträffar, planeringsdagar och personalkonferenser för de förskolor och skolor som önskar.

Grön Flagg är ett mini-miljöledningssystem där en miljögrupp bildas och bestämmer sig för tre utvecklingsområden som man vill arbeta för under minst ett halvår. Det finns olika teman; närmiljö, klimat och energi, vattenresurser, livsstil och hälsa, konsumtion, kretslopp och kemikalier. Efter godkänt arbete tilldelas skolan eller förskolan ett diplom och en flagga. Sen gäller det att sätta upp nya mål för att få behålla flaggan.

- I slutet av 2021 var 10 av 17 kommunala förskolor aktiva och 5 av 8 skolor aktiva i arbetet med Grön Flagg.

Enligt Nynäshamns lokala miljömål ska 100 % av skolorna och förskolorna vara certifierade enligt Grön flagg eller liknande 2020.

PROJEKT OCH KAMPANJ

Lärmiljöprojektet

2018 startades Lärmiljöprojektet - ett skolgårdsprojekt med lärande och rörelse i fokus. Det var också ett **socialt projekt** där en elev i åk 9, som hamnat snett i tillvaron, praktiserade och genom detta sedan kom in på gymnasium. En vuxen har också arbetstränat på Naturskolan och varit mycket involverad i arbetet med skolgårdarna. Naturskolan har varit projektledare.

2018 anställdes Janne Jonsson i projektet för att arbeta med de konkreta uppgifterna. Syftet med projektet är att **skapa hälsofrämjande lärmiljöer i enlighet med Boverkets allmänna råd** (Allmänna råd om friktor 2015). Fokus har legat på att skapa miljöer som underlättar undervisning utomhus inom olika ämnen och som stimulerar till fysisk aktivitet.

Lärmiljöutveckling

När 2020 gick mot sitt slut avslutades Lärmiljöprojektet och arbetet gick fr.o.m. januari 2021 vidare kontinuerligt genom **Lärmiljöutveckling** som inte drivs i projektform. Janne Jonsson är anställd som Lärmiljöutvecklare i tätt samarbete med Naturskolan som varje eller varannan vecka träffas och planerar arbetet utifrån de önskemål som kommer in från skolor och förskolor. Syftet är alltså att skapa lärande utemiljöer som är hälsofrämjande. Materialet som används är till stor del **granbarkborredödad gran** från kommunens marker. Vi tackar kommunens markförvaltare som bistår med grantimmer.

- Läs [nyhetsbrevet](#) som släppts under året med information om vad som hänt under 2021.

Förskolornas och skolornas utemiljöer – en bakgrund

Mellan 2001 och 2006 genomfördes ett **Förskolegårdsprojekt** och ett kombinerat skolgårds- och förskolegårdsprojekt. Syftet var att utveckla gårdarna inom Nynäshamns kommun så att de kan bidra till att barn och elever får nära naturupplevelser och ökad kunskap om ekologi, kretslopp, växter och djur, men också att fylla behovet av motorisk träning, lek, god hälsa, upptäckarglädje, kreativitet, lugn och ro.

I Barn- och utbildningsnämndens **investeringsbudget** för 2003-2006 fanns skol- och förskolegårdsprojektet med som en post och pengarna blev ett lyft för arbetet med gårdarna.

Under 2007 föddes det unika folkhälsoprojektet SPRING (Skugga Pedagogik Rörelse I Natur- och Gårdsmiljö) och påbörjades 2008 och avslutades 2011. Kompletteringar gjordes under 2012. Information finns på www.nynashamnsnaturskola.se/spring Syftet med SPRING var att utforma utemiljöer vid förskolor och skolor som stimulerar till fysisk aktivitet, skyddar mot skadlig UV-strålning, ökar koncentrationsförmågan hos barnen och att använda utemiljöerna pedagogiskt. Sex förskolor och fyra skolor deltog i projektet.

SPRING-idéerna och kunskaperna från projektet lever vidare i allt Naturskolan gör som har med skolornas och förskolornas utemiljöer att göra. Nu finns flera av de kriterier som SPRING-projektet byggde på med i [Boverkets allmänna råd](#).

Friluftslivets år

I samband med Friluftslivets år producerade Naturskolan en film per månad med inspiration från de månadsteman som utsetts för året. Huvudrollerna i filmerna har Råven Räv och Haren Hare och syftet har varit att på ett lustfyllt sätt inspirera till friluftsliv med begränsade medel. Filmer har lagts ut på Facebook och finns på hemsidan att se i efterhand. På Svenskt Friluftslivs hemsida finns länkar till olika resurser och där finns en länk också till dessa filmer.

[Här kan du se filmerna.](#)

- 🎬 Första filmen - januari om att röra sig på snö
- 🎬 Andra filmen - februari om tips för friluftsliv i kyla.
- 🎬 Tredje filmen - mars, friluftskompis bland skräp
- 🎬 Fjärde filmen - april, friluftsdag och Råven Räv reflekterar
- 🎬 Femte filmen - maj, friluftsliv i skyddad natur
- 🎬 Sjätte filmen - juni, äta ute
- 🎬 Sjunde filmen - juli, sova ute
- 🎬 Åttonde filmen - augusti, jag har aldrig
- 🎬 Nionde filmen - september, gilla friluftslivet
- 🎬 Tionde filmen - oktober, lära ute
- 🎬 Elfte filmen - november, må bra ute
- 🎬 Tolfte filmen - december, dialog

Projektet Friluftsliv på svenska

Naturvårdsverket utropade tillsammans med Svenskt Friluftsliv 2021 till Friluftslivets år under parollen "Luften är fri". Ungefär 150 organisationer och föreningar med koppling till friluftsliv deltog på olika sätt i satsningen som gick ut på att få fler att gå ut i naturen, särskilt grupper som idag inte vistas i naturen så ofta. Det är det enkla och tätortsnära friluftslivet som har lyfts och all aktivitet i naturen har uppmuntrats, exempelvis en promenad, en cykeltur eller en picknick.

Naturskoleföreningen har varit en av föreningarna som uppmärksammat Friluftslivets år och genomfört projektet, **Friluftsliv på svenska**. Projektet riktade sig till SFI-lärare och deras elever. Naturskolor på cirka tio platser i Sverige fortbildade under våren SFI-lärare i att flytta ut språkundervisning utomhus. Därefter bjöds SFI-lärarna in tillsammans med sina elever för aktiviteter tillsammans med lokala föreningar med friluftslivsinriktning. Föreningarna fick möjlighet att visa sin verksamhet för en ny målgrupp och SFI-eleverna fick en bild av vilka fritidsaktiviteter som finns lokalt. Ungefär en aktivitet i månaden, speciellt anpassad för SFI-elever, erbjöds tillsammans med lokala föreningar under hela 2021.

Detta anordnade Nynäshamns Naturskola under 2021:

Utbildning i mars

I mars inleddes projektet i Nynäshamn när SFI-lärare från kommunen var med på en utbildning på Naturskolan med utgångspunkt från boken Att lära in SFI ute.

Träff 1 i april

På Naturskolan träffades vi och tittade på träd och gjorde bland annat upp eld. Scouterna berättade om sin verksamhet.

Träff 2 i maj

Vi träffades i Alhagens våtmark och tittade på fåglar och växter. Ornitologerna var med och delade med sig av sin kunskap.

Träff 3 i juni

På fjärlisstigen i St Vika träffades vi och håvade fjärilar och andra småkryp. Naturskyddsföreningen berättade om sitt engagemang i kommunen.

Träff 4 i augusti

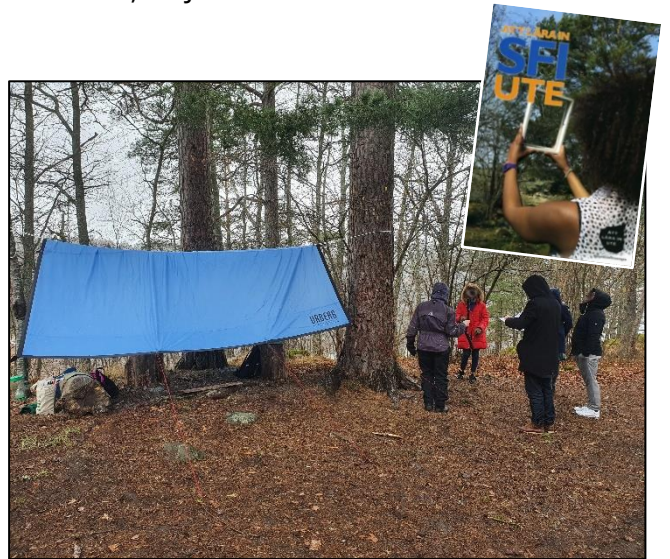
Vi träffades i Östra Styran där Janne på Hembygdsföreningen berättade om bronsåldergraven och runstenen. Vi besökte fågeltornet och tittade på växter på vägen.

Träff 5 i september

Vi träffades vid Ösmo kyrka där diakonen och Hembygdsföreningen visade byggnader och berättade om verksamheten. Vi pratade om de mycket gamla målningarna inne i kyrkan och om kyrkans olika delar.

Träff 6 i oktober

Vi träffades vid bensinmacken i Nynäsgård och plockade skräp tillsammans med Lennart

Utbildning för SFI-lärare på Naturskolan i mars. Kyla och regn hindrade inte kursen från att genomföras. Deltagarna fick varsin bok: Att lära in SFI ute som Nynäshamns Naturskola varit med och skrivit.

Första träffen för SFI-elever blev på Naturskolan där de bland annat fick göra upp eld. Förening som medverkade denna gång var Scouterna.

Thunqvist som representerade Facebook-gruppen Var är det skräpigt i Nynäshamns kommun. Sedan promenerade vi till SRV återvinningscentral och kastade soporna där och pratade om källsortering.

Träff 7 i oktober

Vi var tvungna att ställa in på grund av VAB och sjukdom.

Träff 8 i november

Vi träffades på Tallbackaskolans skolgård för att ta del av utemiljön och uppleva hur en skolgård kan utmana eleverna till fysisk aktivitet. Men också hur en skolgård kan erbjuda lugn och ro i en annan del som är utformad på ett annat sätt. Vi promenerade sedan till Ösmo Hembygdsgård där vi bjöds på folkmusik av Nyble allspel och en introduktion till svensk folkdans. Fika ordnade Inger på Hembygdsföreningen.

Träff 9 i december

Vi blev tvungna att ställa in denna gång, igen på grund av VAB och sjukdom.

Under 8:e träffen för SFI-elever besökte vi Tallbackaskolans skolgård och pratade om fysisk aktivitet för att sedan uppleva folkmusik på Ösmo Hembygdsgård. Förening som medverkade denna gång var Ösmo Hembygdsförening.

Under andra träffen för SFI-elever i Alhagens våtmark fick de skåda fågel och lära sig några växter på svenska. Förening som medverkade denna gång var Ornitologerna i Nynäshamn.

Fjärde träffen för SFI-elever blev vid Östra Styrans våtmarker där de fick lära sig om bronsålder, skåda fågel och titta på växter. Förening som medverkade denna gång var Ösmo Hembygdsförening.

På sjätte träffen för SFI-elever blev samling vid Kullsta i Nynäshamn för att plocka skräp för att sedan promenera till SRV Återvinningsstation i ösregnet. Denna gång medverkade Facebookgruppen Var är det skräpigt i Nynäshamns kommun.

Håll Nynäshamn Rent – v 17 – nationella skräpplockardagarna

Kampanjen är nationell och drivs av Håll Sverige Rent under namnet *Skräpplockardagarna*. I Nynäshamn genomfördes kampanjen som ett samarbete mellan Parkavdelningen, VA-avdelningen och Nynäshamns Naturskola.

Detta år blev det **nytt rekord** när fler förskolor och skolor var ute och plockade skräp än någonsin tidigare. **Alla kommunala förskolor och skolor var med.**

Mer om kampanjen finns på Naturskolans hemsida under [projekt/kampanj](#) Se även håll Sverige Rent www.hsr.se/skrapplockardagar

Artikel om Nynäshamns engagemang <https://hsr.se/artiklar/alla-kommunala-forskolor-och-skolor-i-nynashamn-ar-med-i-skrapplockardagarna-i-ar>

Elever och barn samlar olika typer av skräp som sorteras i olika kassar. Soporna samlas sedan in av Stadsmiljöavdelningen.

Fjärilarnas dag i St Vika

Vingar var ett samarbetsprojekt mellan Nynäshamns Naturskyddsförening (projektägare), Nynäshamns kommun och Nynäshamns Naturskola. Projektet fick stöd från Leader Uross (Utveckla Roslagen och Stockholms Skärgård) och pågick fram till september 2014.

I Vingar kombinerades naturvård, miljöpedagogik och friluftsliv. Barn och ungdomar involverades för att tillsammans värna om Fjärilarnas Marker i Stora Vika och förbättra tillgängligheten i området.

Sedan dess anordnas varje år fjärilarnas dag.

- **Fjärilarnas dag** ställdes detta år in igen på grund av pandemin.

Hagmarken i Torp, Sorunda

Syftet med projektet, som startade 1997, var att kombinera utomhuspedagogik med IT. Eleverna i Sunnerbyskolan som har jobbat med projektet har varit mellan 6 och 9 år. I projektet förenades IT, utomhuspedagogik och naturvård genom att studier och arbete gjordes i Torps hage (Axels hage) som är 12,5 ha stort. Den ursprungliga floran och faunan i hagmarken är hotad på grund av igenväxning på grund av att hävden upphörde när jordbruket moderniserades. Ett mål är att få tillbaka den ursprungliga hävdgynnade floran och faunan. Länsstyrelsen har tagit fram en skötselplan. Med hjälp från bland annat Landstingets miljövårdsfond och Nynäshamns kommuns miljövårdsfond samlades 98 000 kr in i början av projektet. Pengarna användes till bland annat rökning och gärdesgårdsbygge. Nu används hagmarken i olika omfattning som ett uteklassrum av Sunnerbyskolan.

Detta har hänt under året:

- Samarbetet med Nynäshamns Naturskyddsförening fortsatte med bland annat rökning, fagning och ängsslåtter med lie in en mindre del av hagmarken.
- På grund av pandemin hade Kyrkskolans F-klasser sina naturskoledagar i hagen.

INTERNATIONELLT

Kontakterna med Japan, Kina och Sydkorea

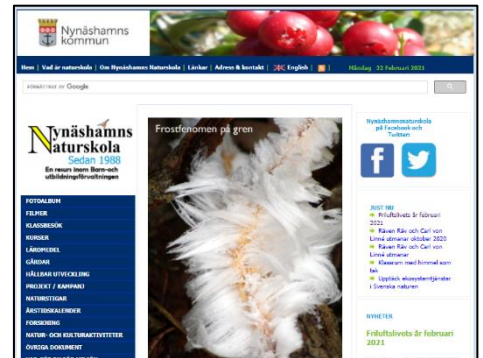
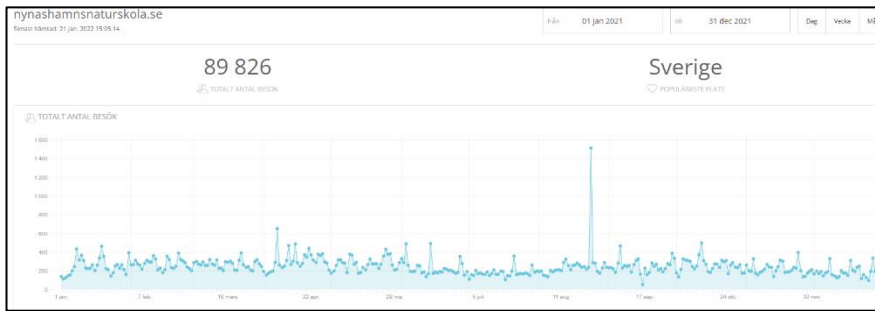
- Den kinesiska antologin där ett kapitel ur naturskolans bok *Att lära in ute året runt* finns med har under 2020 genomgått statlig kontroll och väntades bli godkänd under 2021.
- Arbetet med att översätta boken *Leka och lära naturvetenskap och teknik ute* till kinesiska har fortgått under 2020-2021.
- Planer för en konferens i Kina under 2021 fick ställas in på grund av pandemin.

HEMSIDAN www.nynashamnsnatsurskola.se

Naturskolans hemsida som administreras av Naturskolan är ett komplement till den kommunala sidan. Eftersom Naturskolan har ett visst inkomstkrav behöver hemsidan användas för att ge information om bland annat kurser som Naturskolan erbjuder. Här finns också alla handledningar till lärarna som de behöver i för- och efterarbetet inför naturskoledagarna. All information om olika projekt och kampanjer finns också här för alla intresserade i och utanför kommunen. Här finns filmer om böckerna och de olika klassteman som erbjuds. Det är genom hemsidan som intresset från Kina och andra länder har väckts eftersom Nynäshamns Naturskola har bra information på engelska.

- **246 besök per dag i snitt på hemsidan** noterades under 2021, vilket innebär totalt knappt **90 000 besök under året.**

Filmer

På hemsidan finns de filmer som det lokala produktionsbolaget Prospericon har producerat. På www.nynashamnsnatsurskola.se ligger filmerna om varje tema/program som klasserna har under sin skoltid när de besöker Nynäshamns Naturskola. Här finns också en 16 minuter lång informationsfilm om Nynäshamns Naturskola. Sedan tidigare ligger även filmerna om utomhuspedagogik och böckerna i serien "Att lära in ute".

- I samband med Friluftslivets år gjordes en film varje månad med koppling till de olika teman som bestämts inom kampanjäret. De ligger både under fliken filmer och under Friluftslivets år. Kampanjsidan Luften är fri som drivs av ***Svenskt friluftsliv informerar om filmerna och länkar till Nynäshamns Naturskolas hemsida.***

SOCIALA MEDIER

- Nynäshamns Naturskola finns på [Facebook](#), [Twitter](#) och på Instagram.

Så följ oss där.

LUFTEN ÄR FRI
FRILUFTSLIVETS ÅR 2021

12 filmer med utgångspunkt från Friluftslivets år producerades under 2021 och lades ut på Facebook.

NYNÄSHAMNS NATURSKOLA I PRESSEN

2 Sidan två

Nynäshamns Posten Tisdag 20 april 2021

Rekordmånga ska plocka skräp i Nynäshamn

NYNÄSHAMN Antalet anmälningar från förskolor och skolor för att plocka skräp vecka 17 är rekordmånga. Från Naturskolan hoppas man att även privatpersoner ska vilja vara med.

Vecka 17 är det skräpplockardagar i Nynäshamn. Det är ett samarbete mellan Naturskolan, stadsmiljöavdelningen, VA-avdelningen och stiftelsen Håll Sverige rent som ligger

bakom satsningen där skolor och förskolor uppmanas delta. I år är det fler barn än någonsin som planerar att vara med.

"Ja, cirka 3700 barn och elever kommer att delta. Jättekul", säger Robert Lättman-Masch som är föreståndare för Nynäshamns naturskola i ett pressmeddelande från Nynäshamns kommun där han även uppmanar privatpersoner att delta.

Lördag den 8 maj är det sedan dags för Nordiska

kusträddardagen, som Håll Sverige rent också driver. Då gäller det att förhindra skräp att hamna i havet genom att plocka skräp på havs- och sjöstränder. "Det är också ett utmärkt tillfälle att ta sig ut med vänner och bekanta och göra en insats", säger Robert Lättman-Masch i pressmeddelandet.

Text
Jenny Folkesson
070 387 38 79
jenny.folkesson@nynmedia.se

Det är inte svårt att hitta skräp i naturen. Det finns nästan överallt.

FOTO: KRISTINA LÄTTINEN

Artikel i Nynäshamns Posten i april i samband med vecka 17-skräpplockardagarna

14 Sommar

NYNÄSHAMN Sommaren bjuder in till utelek. Robert Lättman-Masch och Ylva Skilberg på Naturskolan i Ösmo tipsar om kul lärande i det gröna. Men krängla inte till det och gör det inte för svårt.

- Barn behöver lyckas, säger Robert.

Ut och lek i klarskogen! Ylva Skilberg och Robert Lättman-Masch på Naturskolan tipsar om roliga grejer att göra ute.

FOTO: HELENE SÄGELHOLM

107 GÅRER ATT ENLÖT 14

15 lekfulla sommartips

Täll ett djur... eller leta efter planter med attityd!

Alla barn i Nynäshamn, Ösmo och Sunnå har någon gång varit på Naturskolan i Ösmo. Här är lek och lärande utomhus en självklarhet. Robert Lättman-Masch och Ylva Skilberg har förstås massor av tips på kul saker som man kan göra ute under sommaren.

- Barkbåten är ju en klassiker. Det är också "dömt att lyckas", och det är viktigt. Barn behöver lyckas, säger Robert.

Nej, alla aktiviteter behöver inte vara en taving. Eller vara svåra eller dyra. Att

tälja djur av träpinnar lockar både från kreativitet och övar upp motoriken. - Det är inte självklart i dag att barn vet hur man håller i en kniv. Men det är härligt att tälja, säger Ylva. Naturskolan har en lista som de har dopt till "102 saker att göra innan du fyller 16 år". Det är "hålla en bärfä", "klättra i ett träd", "tälja", "härma en fågels sång" och "höra en kungsfågel". Hur en sådan kler?

- Lite som en gnisslig trehjulig uppe i ett träd.

Koleen Skoglund

Det är inte självklart i dag att barn vet hur man håller i en kniv. Det är härligt att tälja.

Ylva Skilberg

En bilaga från Nynäshamns Posten

Leta småkryp. Nyckelpigan känner många igen. Se om du kan hitta någon svärare.

FOTO: SARA STENSTEDT

Kör ett småkrypsbåge - Naturskolan finns på nynashamn.naturskola.se

Barkbåtar är kul och går att utveckla hur långt som helst

FOTO: ERIC SALONKOSK

Kan du tälja?

Boktips från Naturskolan

Appen "Plantnet" är ett exempel på en app som kan ställa de vetgiriga växt efter växtkänslan...

...och appen "Turf" letar man digitala markeringar i Nynäshamn finns många bra för turister också, som får se sig om lite.

Bygg bihotell! Deigenlöppta hälen betyder att någon har flyttat in.

Här har Naturskolan gjort ett lite större bihotell - rena rama Sheraton! - och borrar hål i kortändarna av vedrarna.

Artikel i Nynäshamns postens sommarbilaga.

Unga lärjungar i Linnés fotspår

Ryggsäckarna ligger tryggt under ett vind- och regnskydd. Eleverna som ganska nyss börjat första klass sitter på stöckar och värmade sitt underlag runt lågarens. De är uppmärksamma, räcker upp handen, småskrattar, svarar i kör och lyssnar. Lektionen hålls av Nynäshamns Naturskola, vid sjön Muskan i Ösmo, som lärt ut kunskapen om djur, natur och miljö till barn och unga i kommunen sedan 1988.

Den här dagen är Robert Lättman-Månch både natur- och skoleföreläsare och Carl von Linnés assistent.

– Vi kommer att läsa lite smärp från naturen idag, säger Robert. Hans vita penna, papper parat till den grina specialtyckta jackan och skjortan vita kråk. Dagen på Naturskolan i Ösmo handlar om smärp, biologiskt mångfald och så mycket mer.

Robert berättar att alla världens ledare, de som bestämmer, har samlat och bestämt de globala målen. 17 jätteviktiga saker. Att nummer 15 är att på hela jordklotet skall vara rädda om växter och djur. Att blomster som vitippa, stinkhåva och linnor har samma latinska för- och efternamn i alla länder. Det är svenske Carl von Linné som kom på detta. Bättre! Om de kommer ihåg namnet slipper de smaka nästa år. Det finns drygt 2 000 olika slags lav i vår natur och skogsläven visar därifrån är bra. Efter en uppförskick är läroavandringen klar.

När alla fikar och fått hjälp med svåra termologier blir det lite som på värme löslapp. Glatt skuttande, smärpande eller snabbt gående följer alla 1700-talssamman i vit penna ut i naturen mot ekar och sälg. Här berättas det om humlor, pollinering och trädets salgs betydelse för att barnen skall kunna äta jordgubbar, blåbär, äpples och päron. Snart gränsar och sportas det från olika håll och ordet "superklipp" verkar de flesta vara överens om. Alla små fingertoppar har skrapat och rört vid det vita på ekarna och sedan smakat. Nu ropar och skriker de högt biter! BÄTTRE! Om de kommer ihåg namnet slipper de smaka nästa år. Det finns drygt 2 000 olika slags lav i vår natur och skogsläven visar därifrån är bra. Efter en uppförskick är läroavandringen klar.

När alla fikar om fyra en slagbåt, ett förmåll, ett paraply, en vit duk och varsin små krypsäck. Släktklart får de reda på hur och vad de skall göra. Snart lyser dagens höjdpunkt av vita dukar utspädda på marken. 100% Nynäshamn följer gruppen med Agnes Hägerstrand, Elsa Säl, Ida Jonsson och Ted Engberg. Agnes och Ted hjälps åt att bryta hop förmållat. De skall samla in smärp i dess över halva och häven. Ted finner en grävska och en myra som han följer upp i ett faller träd. Han lyckas få håla i sin samarbets. Elsa och Ida tar paraplyer och skakar på grenar och förmållar över allt som ramlar ner. Ett lockevidel, en av flera långbensspindlar, klättrar upp för lidas byxan och vidare hela vägen upp till skoldras. Efter ett tag ger hon nöjdhets till Elsa där den vandrar vidare. Båda flickorna

På Nynäshamns naturskola i Ösmo får en ny generation barn lära sig att umgås med djur och natur.

betraktar med glädje sin nya vän, inga radda skrik här, bara ömsint omhändertagande. Med jämna mellanrum ligger alla fyra på knä vid det vita tyget och suger upp spindlar, nyckelpipor och grävska, som tömts på dukens. När de tror att de är färdiga kommer en liten rackare framspringande från under ett löv. Barnen hjälps åt och till slut vags den upp. Om de tar med fingrarna kan de skada en naturvän.

Det är en lugn, vändig vandring tillbaka med insamlade smärp. Paraplyer och hävar samlas in. En grupp i taget tar av sig skorna och stegar in i skoldalen med sina nya vänner, många med okända namn och alla i burkar. En harsen i papper macke svavar över det runda bordet där gruppen sitter. När vännerna skall flyttas över till burkar med förtäringssås på panar släps på att rymma. Det betraktas, blåddras, babblas och pekas i böcker. Volymen varierar. Sen blir det pannkakor.

Alla grupper bidrar och snart visar, förklarar och berättar Carl von Linnés assistent, dvs Robert, om de små djuren som nu ses på den stora vita duken. I Sverige finns en kackerlacka, den är liten, svart och har två små spår bak till. Skogskackerlacka är det svenska namnet. På latin *Leptocryptus leproideus*.

Idag är det en kort årensamling stombus, runt åskan från olden. Ofta blir det lekar som ytterligare förstärker dagens inläring. Barnen får blunda och visa vad de tyckte om dagen – tummen upp, åt sidan eller ner. Tummarna går upp!

Slutorden från 1700-talssamman är: – Gå nu hem och ta ut era föräldrar i naturen!

Inssekterna släpps ut och eleverna i klass 1 A från Tallbacka i Ösmo går tillbaka till sin ordinarie skola. Efter en dryg halvtimme är de och lärare Lotta Åkerberg, Lollo Gorgensen och Natalie-Madsen framme. Lotta har varit med för femte gången och ser hur barnen tränar många förmågor och många sinnen. Hur deras naturintress väcks och hur de övar samarbete. Hur deras sin tur och mer därtill.

Robert driver av sin passion att rädda planeten och alla smärp. Han studerade Miljölinjen på Västerhaninge Folkhögskola och har en magisterexamen i biogeovetenskap. Kanske är det hans minne från lågarens anslutningsgård, när en grön

"Gå nu hem och ta ut era föräldrar i naturen"

vårttritare trampades ihjäl, som gjort honom till naturens väktare. Han lärde sig av eldsjelen Mats Weidmark som 1988 startade Naturskolan och nu har Ylva Skilberg tagit vid för att fortsätta i samma spår. Naturskolan ligger inom barn- och utbildningsförvaltningen. Den är inte obligatorisk och den finansieras till största del av oss kommunvänner. Men den behöver också dra in pengar. När barnen lämnat åker berättar Robert och Ylva till Ösmo kyrka och ett projekt med olika föreningar och nyarländare.

Alla Sveriges 90 naturskola jobbar med olika teman för skolåren till nionde klass. Här i Nynäshamn åker niorna till Allhagens våtmark. Som alltid har lärarna förberett klassen enligt naturskolans skrivna handledningar, som är kopplade till respektive årskurs läroplan.

Imorgon möter Carl von Linnés assistent Robert en ny förstaklass.

TONNÄSHAMNS.SE

6

Reportage i tidningen 100% Nynäshamn nr 7 2021 om hur det går till när åk 1 kommer till Naturskolan. Tidningen finns att lära digitalt på http://www.100nynashamn.se/wp-content/uploads/2021/06/100_2107_webb.pdf

2 | Sidan två

Vanstaskolans kaniner lockade lärare från Europa

ÖSMO Nyligen hade Vanstaskolan besök av lärare från flera länder i Europa.

Anledningen var skolans sätt att använda djur i undervisningen, främst för elever med särskilda behov.

NP har tidigare berättat om pedagoghundens Lovis som hjälper elever med särskilda behov på Vanstaskolan i Ösmo som en del i ett tvåårigt projekt. Sedan något år används även kaniner i undervisningen på skolan. Kaninerna är en del i ett EU-projekt där flera länder och skolor samarbetar för att öka elevers intresse, studiemotivation,

självkänsla och ansvarstagande.

Projektet "Especial friends" för special students" handlar om att undersöka och utveckla hur man kan använda djur i undervisningen. I första hand gäller det elever med särskilda behov, berättar Ylva Skilberg, lärare på Naturskolan och koordinatör i projektet, som tillsammans med Mia Lindelöf Staverud, specialpedagog, lärarna Helena Storhed och Liga Ots, samt Jenny Ögren, rektor F-6, som har planerat, förberett och genomfört programmet.

– Kaninerna används i skolarbete på flera sätt. Vissa elever tycker till exempel

att det är lättare att läsa högt för ett litet djur än för en lärare.

Andra sätt de små djuren involveras i undervisningen är till exempel genom att eleverna kan skriva fakta om kaniner, skriva berättelser med kaninerna som huvudpersoner, lära sig anatomi, och bygga inredning till kaninburen.

Kaninerna var också skälet till att 13 lärare från fyra europeiska länder var på besök i skolan. Lärarna kom från Litauen, Polen, Italien och Turkiet och de uppdaterade varandra i hur det går i de olika projekten.

– Alla länder jobbar inte med samma djur. I Turkiet

använder lärarna sig av fiskar och fåglar, och i Polen har man precis påbörjat ett samarbete med en gård som har alpakor, berättar Ylva Skilberg.

Under det veckolånga besöket fick lärarna också träffa elever, se hur de jobbade och även planera en egen lektion med kaninerna.

Projektet med att använda kaniner i undervisningen har visat sig framgångsrikt, fortsätter Ylva Skilberg. Förutom att de små gosiga djuren ger motivation och ansvarskänsla får de eleverna att längta till skolan.

Pedagogkaninerna har stor betydelse på Vanstaskolan.

Vanstaskolans kaniner lockade lärare från flera länder i Europa. Lärarna hade ett digert program under veckan och besökte bland annat Naturskolan i Ösmo. FOTO: NYNÄSHAMNS KOMMUN

Carina Albin
08-587 122 13
carina.albin@nnp.se

Artikel i Nynäshamnsposten i november angående studiebesök på Nynäshamns Naturskola. Inom Vanstaskolans EU-projekt besöktes Naturskolan där deltagarna fick prova på olika aktiviteter utomhus och en föreläsning om verksamheten inne.

ÖVRIGT

Kompetensutveckling

- Webinarium 4/2 med Håll Sverige Rent om Skräpplockardagarna.
- Fortbildning 28/1 via Zoom i samband med starten av projektet Friluftsliv på svenska.
- Utbildning 10/3 om kommunens grafiska profil.
- Digitalt seminarium 18/3 om mammutar och DNA
- Digitalt seminarium 24/3 om Östersjön.
- Digitalt seminarium 14/4 inom Friluftslivets år om vikten av friluftsdagar i alla åldrar.
- Digitalt seminarium 15/4 under rubriken Mer surr i skolan om biologisk mångfald.
- Den årliga Naturskolekonferensen ställdes in och endast en diskussion och ett digitalt årsmöte via Zoom genomfördes 21/4.
- Digitalt seminarium 29/4 om Grön Flagga och globala målen.
- Besök på Tom Tits Experiment i Södertälje 9/6.
- Webinarium 12/10 arrangerat av Utenavet om Vad de viktigaste poängerna med utomhuspedagogik är.
- Konferens 1-2/11 digitalt i Halmstad om LHM, Lärande för Hållbar Utveckling.
- Föreläsning 3/11 digitalt via Youtube om hälsoeffekter i vardagsnära miljö inom Friluftslivets år.
- Regionträff 8/11 inom region Stockholm i Naturskoleföreningen på Sigtuna Naturskola. Sigtuna Naturskola visade sin pedagogiska verksamhet.

Besök och studiebesök

- Många studiebesök uteblev under 2021 på grund av pandemin.
- Breddals förskola gick Vilsestigen 2/6
- Hallängens förskola var på besök och tittade på Naturskolans djur och håvade småkryp ute.
- Elev var på besök 4/6 tillsammans med specialpedagog och tittade på djuren och håvade småkryp.
- Svandammsskolan åk 6 hade lägerskola 26/8 i samband med naturskoledag.
- Besök av reporter från tidningen 100% Nynäshamn för reportage om åk 1 på Naturskolan.
- Besök 17/11 av lärare från Turkiet, Polen, Litauen och Italien inom EU-projektet Special friends som Vanstaskolan deltar i.

Regionträff på Sigtuna Naturskola där vi bland annat fick gjuta tennamuletter i sand.

Ett problem att lösa i en populär aktivitet. Här är det lärare från fyra olika länder som med en gemensam strategi förflyttar "A:et".

Möten och övriga aktiviteter

- Möten 15/1, 29/1, 12/2, 26/2, 12/3, 26/3, 16/4, 30/4, 21/5, 4/6, 20/8, 10/9, 24/9, 8/10, 22/10, 12/11, 26/11, 3/12, 17/12 internt inom Lärmiljöutveckling.
- Träffar med Learning for future-nätverket via Teams 27/1, 30/3, 7/10 och fysiskt på Svandammsskolan 30/11.
- Möte 9/2 angående skräpplockardagarna v 17.
- Möte 19/2 och 22/2 på Teams angående nya förskolan Gläntan i Sunnerby.
- Möte 23/2 med förvaltaren angående tillgänglighetsanpassning av Naturskolan.
- Möte 17/3 via Teams med Närvarostöd angående samarbete.
- Möte 18/3 Vanstaskolans rektor om EU-projektet Special friends.
- Möte 23/3 via Teams med politiker angående konceptet PEP Park på Viksängen i Ösmo.
- Möte 29/3 via Teams angående fastigheten Skolmästaren 12 och Viaskolan.
- Möte 16/4 via Teams med Arbetsförmedlingen om OSA (Offentligt Skyddade Anställningar).
- Möte 19/4 fysiskt med Kultur- och fritidschefen angående Viksängen i Ösmo och Naturskolans idé om att anlägga en PEP-park för ökad fysisk aktivitet hos barn och unga.
- Möte 28/4 med representant för Rotary angående en väska med testutrustning för studier om Östersjön.
- Möte 29/4, 27/5, 9/11, 7/12 med Stöd och Utveckling angående elev som behöver byta miljö.
- Möte 11/5 via Teams med Naturskolans controller angående ekonomin.
- Rektorsmöte 12/5 via Teams angående Learning for Future, nätverket och kommande kommundemensamma föreläsningar.
- Möte 19/5 fysiskt med Naturskolans fastighetsförvaltare angående underhållsplan.
- Medarbetarforum via Teams 24/5, 27/9
- Möte 31/5 fysiskt med Nynäshamnsposten angående reportage i sommarbilagan.
- Uppföljningsträffar 7/6 och 29/9 via Teams med projektet Friluftsliv på svenska.
- Möte 8/6 fysiskt med Fastighetsavdelningens förvaltare angående Lärmiljöutveckling och underhåll.
- Möte 10/6 via Teams angående utvärdering av årets skräpplockardagar v 17.
- Möte 15/6 med kommunens markförvaltare angående sommarjobbare som skulle röja sly runt Naturskolan.
- Möte 5/7 med sommarjobbare, handledare och markförvaltaren angående röjningen av sly runt Naturskolan.
- Möte 5/7 med arkitektfirma som skulle göra en ritning av en ramp för tillgänglighetsanpassning.
- Möte 30/8 fysiskt med projektledare från Fastighetsavdelningen och entreprenör angående fasadrenovering av Naturskolan.
- Möte 6/9 med LRF angående djurhållning och framtida samarbete kring hållbar matproduktion.
- Möte 13/9 via Teams med VA-avdelningen angående samarbete kring information om avloppsrening.
- Möte 23/9 på Videbackens förskola angående åtgärder inom Lärmiljöutveckling.
- Möte 28/9 på Fjärdens förskola angående åtgärder inom Lärmiljöutveckling.
- Möte 29/9 via Teams med Håll Sverige Rent angående kommundemensam föreläsning.
- Möte 1/10 via Teams med kommunekologer angående LONA-projekt.
- Möte 8/10 med politiker angående Makerspace.
- Möte 11/10, 14/10, 13/12 med Vanstaskolan angående EU-projektet Special friends.
- Möte 15/10 via Teams med Fenomenalen på Gotland.
- Möte 15/10 med Gymnasiet angående Teknikskola.
- Möte 22/10, 20/12 med arbetsmarknadskonsulent från kommunens Arbetscentrum.
- Möte 3/11 med fastighetsförvaltare och entreprenör angående dränering av Naturskolan och byte av septitank.
- Workshop 11/11 och 12/11 inom Lärmiljöutveckling på Vanstaskolan under tekniklektioner med åk 7-elever. Uppgiften var att skapa installationer till skolgården med hjälp av pinnar för att sedan rösta fram bästa förslag för att realiseras på skolgården kommande vår.
- APT återkommande under året på tisdagar.
- Möte 20/12 via Teams som avslutning på projektet Friluftsliv på svenska.

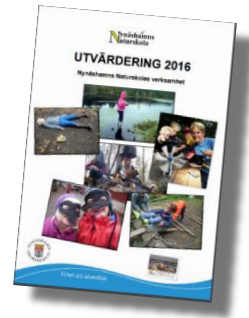

UTVÄRDERING AV VERKSAMHETEN

Under 2015 - 2016 gjordes den senaste återkommande stora utvärderingen av Naturskolan. Denna gång fick varje lärare som besökte Naturskolan med sin klass svara digitalt med hjälp av lap top vid fikapausen. Denna metod är det bästa sättet att få in svar på, eftersom enkäter via mail inte ger tillräckligt svarsunderlag. Utvärderingen sammanställdes under hösten 2016 och finns [här](#) på Nynäshamns Naturskolas hemsida under rubriken "Om Nynäshamns Naturskola".

Utvärdering görs också muntligt med eleverna efter varje naturskoledag.

- Under HT 2021 påbörjades en ny utvärdering av Naturskolans verksamhet och den pågår hela läsåret genom att lärarna som kommer hit svarar digitalt på enkäten. Svaren sammanställs HT 2022.

Utdrag ur utvärderingen

De svarande lärarna tycker naturskoledagarna fungerar bra när det gäller organisation, innehåll och pedagogik vilket de också tyckte vid tidigare utvärderingar. Drygt hälften av de svarande tycker att det är lagom att komma till Naturskolan en gång per år medan knappt hälften tycker att det är för sällan. Andelen som tycker att det är viktigt med förarbete och efterarbete inför och efter klassens dag på Naturskolan och har ökat kraftigt under de senaste åren (79 % resp 80 %). De som tycker att naturskoledagen är integrerad med ordinarie undervisning har också ökat kraftigt, till 84 % av de svarande. Det är mycket positivt, framförallt för eleverna som därmed ges ökad möjlighet till lärande inom det aktuella temat. Orsaken till denna ökning är troligen att vi nu tydligare beskriver vilket centralt innehåll i Lgr 11, som eleverna arbetar med under naturskoledagarna och att det nu till varje tema finns en omfattande handledning med fakta och annan information.

TERRARIEUTSTÄLLNING

Naturskolan har en **permanent terrarieutställning** och hyser ett antal olika djur i syfte att visa hur man pedagogiskt kan använda dessa för att resonera med elever vad olika djur kräver för att överleva och för att synliggöra ekologiska problem. Att sköta och odla djur har också ett stort värde för att utveckla den empatiska förmågan hos barn. Djuren har också en avdramatiserande effekt då många barn bär på en rädsla för till exempel ormar, spindlar och kackerlackor.

På Naturskolan finns ormar, ödlor, jättesnäckor, dödslekackackor, syrsor, vandrare pinnar, fågelspindel mm. De klasser, lärare eller förskolepersonal som vill komma på studiebesök får göra det och de som vill påbörja en odling får ta med sig djur från Naturskolan.

Rödknäad mexikansk fågelspindel är ett djur som inte så många vill att vi tar fram.

FASTIGHET OCH UTEMILJÖ

Husets **underhåll** sköts av fastighetsförvaltningen och övrig **skötsel och städning görs av Naturskolan**.

Under sommarlovet, jullovet och sportlovet måste Naturskolans olika djur ges mat och vatten två gånger i veckan.

Huset hyrs av Ösmo Scoutkår som har verksamhet tre vardagskvällar i veckan och varannan söndag och utöver det vissa helger med olika aktiviteter i huset och i omgivningarna.

En flytbrygga tillverkades av lärmiljöutvecklaren Janne för att ersätta den gamla fasta bryggan som inte fyller sin funktion när vattennivån växlar kraftigt.

Renoveringen 2021

Under höstterminen byts fasadbrädorna och målades. Fönstren renoverades och målades. Huset dränerades och ny septitank installerades. Vi tackar Fastighetsavdelningen, Lpbygg och Mema för renoveringen av Naturskolans hus.

Sommarjobbare röjde sly i omgivningarna runt Naturskolan och Naturskolans personal fortsatte arbetet med röjning under hösten. Vi tackar sommarjobbarna och kommunens markförvaltare för det fina jobbet.

De utbytta fasadbrädorna kom till användning direkt när Lärmiljöutvecklaren Janne tillverkade ett bord till Vanstaskolans atriumgård.

Även i Alhagen behövs det röjas för Naturskolans verksamhet.

Den dagen i maj när det kom 50 mm regn fick vi fuska lite med regnskydd.

En reflektionssoffa tillverkad av Lärmiljöutvecklaren Janne kom på plats under stora eken.

Nya septitanken levereras.

Borttransport av sly som sommarjobbarna röjt.

Nynäshamns Naturskola 2022-02-02
Robert Lättman-Masch och Ylva Skilberg

Postadress Nynäshamns kommun Naturskolan 149 81 Nynäshamn	Besöksadress Sjöudden Slutet på Storeksvägen 148 30 Ösmo	Tel Robert 08 520 73708, Ylva 08 520 73709	E-post robert.lattman-masch@nynashamn.se ylva.skilberg@nynashamn.se
Hemsida www.nynashamnsnaturskola.se			

